

Apgaulinga Konstitucija

Sovietinė propaganda mėgsta reklamuoti Sovietų Sąjungos konstituciją. Savo konstituciją bolševikai vadina "asmens laisvių apsaugos garantija". Pagal sovietinę konstituciją, tvirtina jos reklamuotojai, TSRS pilietis turi teisę išpažinti kokią nori religiją arba neišpažinti jokios religijos. Tuo tarpu, tai konstitucijai veikiant TSRS pilietis neturi teisės priklausyti savo pasirinkimo politinei partijai! Jis gali priklausyti vien tik komunistų partijai. TSRS pilietis neturi teisės būti socialdemokratu, krikščioniu demokratu, liaudininku, etc.

Sai tau ir "asmens laisvių apsaugos garantija"! Apgaulė, melas, klaidinimas ir grasymas teroru — tokia yra TSRS konstitucija.

Politinių įsitikinimų laisvės TSRS-oje nėra. Apie tai jų konstitucija nė neužsimena. Rūpinimasis politinių asmens laisvių klausimu yra nusikaltimas prieš režimą. Tas "nusikaltimas" smarkiai baudžiamas.

Kada sovietiniai propagandistai giria savo konstituciją, jie pa-

miršta apie politinių asmens laisvių apsaugą, jie pilna burna rėkia apie teisės išpažinti kokią nori religiją. Esą ši teisė išsamiai nusakyta TSRS konstitucijos 124 straipsnyje. Pateikiame skaitytojui šią pagarsėjusią TSRS konstitucijos pastraipą:

"Siekiant suteikti piliečiams sąžinės laisvę, bažnyčia yra atskirta nuo valstybės ir mokykla nuo bažnyčios. Religinių kultų garbinimą ir antireliginės propagandos laisvę pripažįstama visiems piliečiams."

Reikia atkreipti dėmesį į 124 paragrafo definicijas: "religininkams" leidžiama savo įsitikinimų objektą garbinti, ateistams pripažįstama propagandos laisvė. Vieni gali reikštis tikrai pasyviai, kiti aktyviai. Vieni privalo nesiimti gynimosi prieš puolimą, kiti netgi privalo atakuoti. Apgaulingoji 124 paragrafo redakcija "religininkus" įkalina jų kultūramuose, o antireligininkai gali daužyti kultūramų langus su kul-

Religininkai neturi savo spaudos, susirinkimų laisvės, demons-

tracijų laisvės, savo mokymo institucijų, verslo mokesčiai sugalvoti alinti religinius sambūrius. Jiems negalima pasiekti radijo rėpų, televizijos ekraną. Mat konstitucija įsakė jiems tik garbinti religinius objektus, o antireligininkus apdovanojo "antireliginės propogandos laisvėmis".

Konstitucijos globojami antireligininkai turi savo spaudą, savo susirinkimų sales, radiją, televiziją, sceną, antireliginės kovos ansamblius, demonstracijas, vaikų įsitikinimų kontrolę mokyklose, suaugusiųjų religinių įsitikinimų kontrolę, skundų iniciatyvą.

Iš vienos pusės valstybės režimo globojami visuomenės daliai įsakoma "ryžtingai kovoti" prieš kitą piliečių dalį. Tuo tarpu puolamoji visuomenės dalis (tikintieji) begali "garbinti savo kulto objektus". Jiems užginta kontrofenzyva, gynimasis, bet kuri reakcija į atakas.

Apgaulingoji konstitucija Sovietų valstybei tėra reklaminė vitrina. Už jos režimo teroras.

"Dirva".

• Iš Australijos pranešama, kad ten pasireiškia didelė vyriausybės nutarimui — pripažinti de jure Pabaltijo valstybes sovietams, opozicija. Pabaltiečių labai energinga bendra veikla, aukštai vertinama ir vis daugiau gaunanti didesnę pritarimą. Opozicinės partijos glaudžiai bendradarbiauja su pabaltiečiais, kuriems pritaria ir iš kitų tautų kilę australiečiai. Australijos vyriausybei gausiai siunčiami protestai lietuvių, latvių ir estų iš viso pasaulio kraštų. Siunčiami protestai ir Naujosios Zelandijos vyriausybei.

• JAV prezidento Gerard Ford parėdymu, Š. Amerikos siunta Sov. Sąjungai, 3/4 milijono tonų įvairių duoninių grūdų ir kukurūzų, sustabdyta. Šių grūdų siunta apie 50 milijonų dolerių vertės. Oficialiai skelbiama, kad siuntos sustabdymas padarytas, kad numušti grūdų kainas spekuliacijoj. Tuo reikalu greitu laiku į Maskvą išvyksta valstybės išdo sekretorius William Simon.

• Oficialiai pranešama, kad praeitame mėnesyje pragyvenimas Argentinoje pabrangęs 3,3 % lyginant su rugpiučio mėnesiu.

• Sekmadienį, spalio 6 d. prasidėjo Saltos mieste VII Argenti-

nos tautinis Eucharistinis kongresas. Jis tęsis visą savaitę. Kongrese pasižadėjo dalyvauti 50 vyskupų iš Argentinos ir kaimyninių valstybių. Popiežius Povilas VI pasiuntė į šį kongresą specialų delegatą kardinolą Silvio Oddi, kuris atvyksta į Argentiną spalio 8 d. Kongreso uždaryme dalyvaus valstybės prezidentė p. Maria Estela Martinez de Peron.

Pirmasis Argentinos Eucharistinis kongresas įvyko Buenos Aires mieste 1916 m.

• Ketvirtadienį, spalio 10 d. Anglijoje įvyksta visuotini balsavimai. Šiuose balsavimuose į dvikovą išeina ministrų pirmininkas Herold Wilson ir jo Laboristų partija su Edward Heath ir jo Konservatorių partija.

• Susišaudyme su policija žuvo Chiles ultra kairiųjų grupės vadas Miguel Enriquez. Po Allendes kritimo jo vadovaujama grupė laikėsi pogrindy slaptojo veikloje. Vietoje rastas ginklų sandėlis. Ginklai atsiųsti iš Sov. Rusijos.

• Buvęs Izraelio valstybės prezidentas Zalman Shazar mirė spalio 5 d. Jis skaitomas vienas iš Izraelio valstybės kūrėjų.

• Spalio 5 d. Izraelio artilerija smarkiai bombardavo Libano

miestą Saída, du civiliai užmušti ir dešimts sužeisti.

• Spalio 4 d. San Paulo mieste užregistruota didžiausias meningiū susirgusių skaičius, kuris randasi ligoninėse — 2.505. Epidemija prasidėjo šių metų pirmaisiais mėnesiais. Per tą laikotarpį mirė 1823 žmonės, daugiausia vaikų.

• 1974 m. Nobelio literatūros premija paskirta dviem senosios kartos švedų rašytojams: Eyvind Johnson ir Harry Martinson. Jiems abiem bus padalinta premija 124.000 dolerių sumoje.

• Santo Domingo mieste, Venecuelos konsulate sekvestruoti septyni žmonės jau laikomi daugiau kaip dešimtį dienų. Vyriausybė laikosi nusistatymo nesiderėti su teroristais. Belaisviams grėsia mirties pavojus. Jų gyvybei gelbėti pradėjo tarpininkauti S. Domingo arkivyskupas.

• Kolumbijoje įvyko gamtos nelaimė: du kartu vienos savaitės bėgyje nuslinko nuo kalnų žemė užmušdama apie 70 žmonių, daug sužeistų ir dideli materialiniai nuostoliai ypač žemės ūkio srity.

• Rusų ambasada Bonnoje, V. Vokietijoje, atsisakė priimti 150 Žmogaus Teisių organizacijos pasirašytą prašymą išlaisvinti kalėjime esantį rusų rašytoją Vladimirą Bukovskį.

"EL TIEMPO"

Mendoza 2280, Avellaneda, Buenos Aires
T. E. 208 - 5027
Reg. Nacional de la Propiedad Intelectual
Nr. 1.202.109
Director resp. — AGUSTIN STEIGVILAS

FRANQUEO PAGADO
Concesión N° 1384
Tarifa Reducida
Concesión N° 4015

NEGĖSTANTI UGNELE

Sakoma, kai lietuvis atsiranda svetimame krašte, jis pirmoj eilėj ieško lietuvio. O kai jį suranda, atsiranda dar daugiau ir taip pamažu lietuviai sudaro sau artimą lietuvišką gyvenimą, bendraudami su tautiečiais, su lietuviška kalba ir lietuviška daina, nors po kojomis ir svetima žeme. Laikui bėgant jau atsiranda lietuviškos organizacijos, lietuviškos mokyklos, chorai, parapija ir tt. Jų visų tikslas — suburti visus lietuvius į bendrą gyvenimą, palaikyti savyje tą šventą negėstančią ugnelę — lietuviybę.

Kitataučiai, kurie arčiau pažįsta mūsų gyvenimą, neretai pastebi, kad lietuviai turi savyje įsidėmėtiną pasiryžimą išlikti tautiniu požūriu betkokiose sąlygose. Mums patiems sunku save vertinti. Kartais, kasdienio gyvenimo paveikti, lyg pradėdami abejoti savo dvasinių vertybių turėjimu.

Bet užėina audra, išnešioja sugulusias dulkes ir mūsų lietuviškos dvasios gelmėje rūsenanti negėstanti ugnelė prasiveržia — kartais stipriau, kartais silpniau, o kartais su tokia didele liepsna, kuri nužaižuoja per visą pasaulį. Pavyzdžių turime praeity ir dabarty.

Pavyzdžiui, kai rusas okupantas pertempė stygą, paliesdamas ne tik tautinius, bet ir religinius lietuvių jausmus, užsiliepsnojo Kražių skerdynės, nuaidėjusios per visą pasaulį.

Kitas pavyzdys jau iš nepriklausomos Lietuvos tragedijos metų. Kai raudonieji tankai riedėjo Lietuvos laukais ir kai didieji mūsų užsienio "globėjai" nepanoro ištiesti pagalbos rankos ir paliko mus savo likimui, atrodė — viskas ką statėme sugriuvo kaip kortų namelis. Tačiau viskas nesugriuvo, nes tai nebuvo kortų namelis, o stiprus pasiryžimas laisvai gyventi. To pasiryžimo vedini tūkstančiai partizanų išėjo į miškus atiduoti tėvynei savo kraujo auką.

Tačiau — čia jau pavyzdys iš dabartinės Lietuvos — rusų "istrebiteľių" pulkų išduyti ir sunaikinti partizanai nemirė — jų kraujas ir jų dvasia suliepsnojo Kalantos ugnimi. Ir suliepsnojo taip stipriai, kad ši kartą išgirdo visas pasaulis.

Toji negėstanti ugnelė liepsnoja dabartiniame Lietuvos jaunime, kuris jau gimęs okupacijos metais ir nematęs nepriklausomos Lietuvos. Mes gauname žinių apie Lietuvos jaunimo lietuviškumą, jo nenorą mokytis rusų kalbos, jo išsiveržimus prieš okupacinę valdžią net gatvinius susirėmimus.

Taigi, dėkokeime Dievui, kad toji liepsnelė neužgeso, ji kas kart daugiau liepsnoja Lietuvoje. Žiūrėkime, kad mummyse, čia svetur, ji neužgestų.

O. K.

SUSIVIENIJIMAS LIETUVIŲ ARGENTINOJE
San Martin 3175, Lanus ruošia
PENSININKŲ PIETUS
1974 metų lapkričio 10 d. 12 val.
Prašome pasirūpinti bilietais iš anksto pas sekančius asmenis: J. Rudėnas 69-7532, J. Stalioraitis 247-1921, L. Stankevičius 241-0933, A. Romeiko 208-0317.
Visus maloniai kviečiame atsilankyti.
Pastaba: prie įėjimo bilietai nebus pardavinėjami.
S.L.A. Centro Valdyba.

Jaunosios birutietės ruošia
SENOSIOS VALDYBOS PAGERBIMĄ,
kuris įvyks spalio 27 d., sekmadienį, sekančia tvarka:
12 val. šv. Mišios už gyvas ir mirusias birutietes artimoje koplyčioje.
13 val. PIETUS - ASADO su programa (Jorge 330, Adroque).
Visi kviečiami dalyvauti.
Rengėjos.

ARGENTINOS LIETUVIŲ CENTRAS
Tabare 6950, Bs. Aires
Sukaktuvinio mėnesio programa
Spalio 12 ir 13 d. salioninio sporto - stalo teniso (ping-pong) varžybos. Užsirašyti iš anksto draugijos raštinėje.
Spalio 19 d. šeštadienį, 21 val. Pagrindinis sukakties minėjimas. Programoje: Adroque-Temperley "Aušros" choras vad. I. Valantinavičiaus, ALC mažųjų ansamblis — vadov. N. Zavickaitės, A. L. Centro tautinių šokių grupė — vadov. dr. J. A. Stanevičiaus. Po programos vaisės. Gros orkestras OSTENDE. Įėjimas — laisva aukla. Dalyvauja draugiškų organizacijų delegacijos.
Spalio 27 d. sekmadienį, 8 val. Kiškio uodegos medžioklė. Po to 13 val. draugiški pietūs. Prašoma bilietais pasirūpinti iš anksto.
Visus maloniai kviečia dalyvauti visose parengimuose
A. L. Centro Valdyba.

Okupuotoje LIETUVOJE

• M. K. Čiurlionio 100 metų gimimo sukaktį ruošiasi atžymėti okup. Lietuvos kultūrininkai. Šiam reikalui bus sukurtas dokumentalinis filmas apie Čiurlionį. Šiurlioniui bus paskirtas ir meninis filmas, kuriam scenarijų rašo Raim. Vabalas ir rašytojas J. Glinskis.

• L. Brežnevo raštai išversti į lietuvių kalbą ir didžiuliu leidiniu išleisti Vilniuje.

• Krakių vidurinė mokykla pavadinta kraštotyrininko Mikalojaus Katkaus vardu.

• M. Nemoitinas vadovauja okup. Lietuvos prekybos ministerijos maisto prekių valdybai.

• Prie Ignalinos sporto bazės statomas televizijos retransliatoriumas, jo bokštas bus 65 metrų aukščio. Iš Molėtų čia bus atvesta ir radijo laidų linija. Statybą manoma užbaigti šiemet, tada pagerės Vilniaus ir Maskvos televizijos laidų matomumas ne tik Ignalinoje, jos apylinkės rajonuose, bet ir dalyje Gudijos teritorijos.

• "Tiesa" teigia, kad Lietuvoje žemės turtų dabar ieško apie 300 geologų, turinčių specialų išsilavinimą. Lietuvos geologai praėjusius metais Gudų girioje, netoli Marcinkonių, 260 metrų gylyje surado geležies rūdos. Ateityje bus ištirta, kiek šių naujų rūdų iškasenų slepia Lietuvos žemės gelmės. Baigiamas tirti Vilkyčių naftos telkinys, kuriam neseniai buvo papildomai priskaičiuota 1 milijonas tonų naftos.

• Okup. Lietuvoje vėl taisomi - marksistiniai mokyklų vadovėliai. Ko "taisytojai" pasigenda? Ogi medžiagos pradinių

mokyklų moksleiviams apie "spaliukus, pionierius, komjau-nuolius, tarybinių žmonių darbus ir tt.". Propagandinei spragai Lietuvoje užkšti leidžiami rusų žinomų propogandistų raštai.

• Jevdokija Prokofejeva yra Rokiškio rajono liaudies švietimo skyriaus mokyklų inspektorė ir profesinių sąjungų komiteto narė.

• Vilniuje atidaryta iš cemento, stiklo ir dolomito dviejų aukštų autobusų stotis. Jos projektų autorius archit. Vyt. Bredikis. Jame įsikūrė dvi autobusų stotys: tarpmiestinė ir priemiestinė. Iš stoties kas valandą galės išvykti 126 autobusai. Statybos kaina — 2.498.000 rublių.

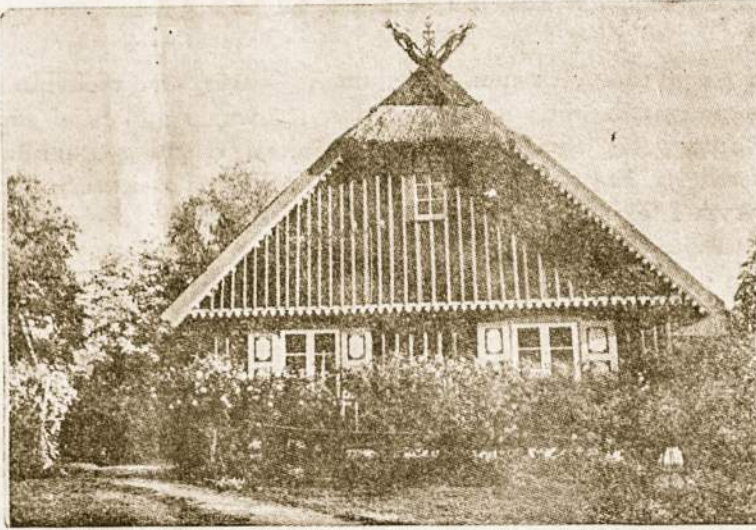
• Šernų medžioklėse didžiausius šernus nušovė: 345 klgr. — Anykščių raj., Naujasodžio sovchozo mechanikas Albinas Gribulis; 340 klgr. — Raseinių raj., Žaiginio sovchozo medžiotojas Pov. Stankevičius, šernus po 300 klgr. — molėtiškis M. Pavydis, radviliškietis V. Raudonis, panevėžietis M. Dibrovais.

• Ant Zaraso ežero ledo buvo suruoštos žirgų lenktynės. Taip pat žirgų lenktynės buvo suruoštos Žemaičiuose, Plinkšniuose, dalyvavo 47 važnyčiotojai iš Mazeikių ir Telšių rajonų.

• Stasė Sudeikytė yra vienintelė lietuvė — moteris dirbanti Sov. Sąjungos "Aerofloto" orinio susisiekimo įstaigoje, Ji yra kaunietė, Kauno aeroklube pradėjo savo pirmuosius bandymus. Labiausiai pasižymėjo kaip talentinga sklandytoja, laimėjusi Sov. Sąjungos čempionės vardą. Lietuvos padangėse ji išskraidė 1600 valandų. Gaila, kad lietu-

vaitai tenka dirbti Azerbeidžiane, o ne Lietuvoje.

• Neseniai, sulaukęs 110 metų, mirė seniausias Kupiškio apylinkės gyventojas, Skodinio kolūkio pensininkas Antanas Kavaliauskas. Didžiąją savo gyvenimo dalį jis praleido Šalnakundžių kaime, gi rusų-japonų karo metu buvo nušaladojęs net į Mandžiūriją. Ten jis tarnavo carinėje armijoje, muzikantų pulke.

MANO BRANGENYBĖS

Savo pastogėje turiu prisikrovęs
Visokių brangenybių:
Sklypelį tėviškės dangaus,
Dobilo žydėjimą
Ir, tarp kitko,
Svirties girgždėjimą.

Kai tą svirties girgždėjimą
Atsiminės pabudinu, —
Sukyla visas kaimas:

Mauroja karvės ir buliai,
Sužvengia žirgai
Ir išeina sesė su naščiais...

Pasiklausęs sukilusio kaimo
Ir pasigrožėjęs išsiūgtų reginių,
Svirties girgždėjimą
Vėl ramiai palieku
Savo pastogėj.

A. Būčys.

JAV LIETUVIAI SAVOTIŠKAI PAMINĖJO BIRŽELIO ĮVYKIUS

Tragiškąsias Birželio sukaktis JAV Liet. Bendruomenės ir Amerikos Liet. Jaunimo Sąjungos Krašto Valdybos šiais metais atžymėjo naujovišku būdu. Jų pastangomis suorganizuotas JAV Kongreso narių lankymas Vašingtone. Lankymas praėjo sėkmingai, pasitikėjimu Lietuvos prisikėlimu laisvam gyvenimui ženkle.

Atvyko 57 atstovai, pasidalindami į 2 ar 3 asmenų grupes, aplankė 171 Kongreso nario ištaigą ir jiems asmeniškai ar jų štabo vadovams pristatė su Lietuvos byla susijusius reikalus. Jiems pavyko aplankyti didesnę dalį Atstovų Rūmų ir Senato narių, priklausančių užsienio reikalų komisijoms. Šių komisijų narių aplankymas laikytinas ypač svarbiu, nes jie turi daug įtakos užsienio reikalų politikoje.

Pokalbiuose buvo pabrėžta, kad Europos Saugumo Konferencijos nutarimuose nebūtų pareiškta Pabaltijo valstybių teisinis statusas legalizuojant jų inkorporaciją į Sov. Sąjungą. Pra-

šyta paveikti, kad prekybiniuose derybuose sovietams siekiant įvairių nuolaidų — jų neteikti iki bus sustabdytas žmogaus teisių pažeidimai Pabaltijo valstybėse, sumažinti mokesčiai siuntiniams ir pavergtą Lietuvą, atšaukti varžymai Lietuvoje lankytis tik penktą dieną ir tik specifinėse vietose, suteikti teisę emigruoti į kitus kraštus. Prieš atstovams atvykstant į Vašingtoną, minėti reikalai asmeniškais laiškais buvo pristatyti lankysimam Kongreso nariui, kuriuos parašė ir išsiuntinėjo JAV Liet. Bendruomenės Informacijos Tarnyba.

Lankymosi momentu visą dieną veikė Kongreso rūmuose lietuvių būstinė, kur kai kurie Kongresmanai pertraukę metu apsilankė ir pasikalbėjo su daugeliu lietuvių. Kongreso narių tarpe sutikta nuoširdaus nusiteikimo lietuvių atžvilgiu ir parodytas Lietuvos problemų supratimas. Daugumas jų yra puikiai susipažinę su šiandienine Lietuvos juridine padėtimi, jos žmonių rezistencija prieš okupantą, sovietų vykdomu genocidu.

Šioje akcijoje šalia senosios kartos veikėjų, dalyvavo nemažai ir jaunosios kartos atstovų.

MASKVOJE UŽ "GULAG" MOKOMA 104 DOL.

Žiniomis iš Maskvos, Solženicinio paskutinioji knyga, "Gulag", už kurią jis buvo ištremtas iš Rusijos, aplinkiniais keliais nukeliavusi į Rusiją jau rusų kalboje Maskvos juodojo rinkoje pardavinėjama ir jos kaina siekia nuo 30 iki 80 rublių (39 - 104 dol.) ir perkėjū bei skaitytojų susidaro ilgos laukiančiųjų eilės. Knygos skaitymas netrunka ilgai. Perskaitoma per dvi - tris dienas. Kodėl taip greitai? Atsakoma: visi bijo, kad kratos metu pas jį nebūtų surastas nepaprastai pavojingas leidinys.

Paskutiniu metu Rygoje saugumo milicija iškratė daug namų, ieškodama iš užsienio įvežtos literatūros. Knygas iš užsienio atveža turistai, nors muitinėje jų bagažai yra griežtai pertikrinami.

Per kratas rasta šiek tiek užsienio literatūros: viena kita poezijos knygutė ar prozos veikalas. Nors jos buvo ne politinio turinio, bet jas konfiskavo.

Panašiai vyko ir Estijos sostinėje Taline.

Estijos ir Latvijos atstovybės Švedijoj dėl šių kratų yra parašiusios skundą Saugumo konferencijos trečiajai komisijai Genevoje, kuri svarsto galimybę laisvai pasikeisti informacijomis.

BRAZINSKUS TURKAI DAR TEIS

ELTA Nr. 23 praneša, kad sovietų advokatui padavus apeliacijos skundą, Bražinskų byla turėjo būti svarstoma liepos 15 d.

Prieš šią bylą jie nebuvo laikomi kalėjime, bet vis dėlto palikti policijos priežiūroje ir iki bylos iš Turkijos jiems nebuvo leista išvykti.

Sovietų advokatai motyvavo, kad jiems negalėjo būti pritaikintas amnestijos įstatymas ir byla turėjo būti svarstoma. Kaip byla baigėsi — žinių negauta.

Bražinskų gynėjai - turkų advokatai mano, kad Bražinskai nebus sovietams išduoti, bet galės būti nubausti nedidelėmis bausmėmis.

ATSIŪSTA PAMINĖTI

• Anatolijus Kairys - KARŪNA. Istorinė Trilogija - Poema. Sceninis veikalas - devyni veikimai, dvidešimt septyni paveikslai, prologas ir epilogas. Mindaugo epocha 1237-1268. Išleido knygų leidykla "Dialogas". 1974 m.

• Kaz. Barauskas — PRISKĖLIMO ŽMONĖS. Spaudė "Draugo" spaustuvė. Religinio turinio knyga. 219 pusl.

namiai užsieniečiai gali pasinaudoti pigiais ir patogiais atostogų namais, kurie yra vokiečių valdžios specialiai jiems pastatyti. Bendras užsieniečių parengimas įvyks spalio mėn., kuriame dainuoti pakviestas ir "Baltijos" kvintetas. Perrinkta nauja benamių užsieniečių valdyba, kurios pirm. yra ukrainietis, sekretoriumas estas.

• Brigita Pumpolytė yra garbėjanti smuikininkė, gyv. Philadelphijos mieste. Ji yra simfoninio orkestro koncertmeisterė ir styginio kvarteto vadovė. Pasirodo ir lietuvių parengimuose su savo programa.

• Prof. Pr. Skardžius, žinomas lietuvių kalbos žinovas, buvęs Lietuvos universitetų profesorius, sukako 75 metus amžiaus. Ta proga Š. Amerikos visuomenės buvo pagerbtas.

• BALFas - Bendras Amerikos Lietuvių Fondas, daug padėjęs lietuviams karo metu ir iki šiol nenustojęs veikęs, atšventė savo gyvavimo 30 metų sukaktį. Po karo jo veikla nukrypo į ok. Lietuvos gyventojų šelpimą.

• Amerikos didieji laikraščiai įdėjo Dilių šeimos nuotrauką, kada jiems gimė 16 sis vaikas. Vaikų amžius nuo 21 metų iki ką tik gimusio. Tai yra gausiausia lietuviška šeima tame kontinente. Tėvas dirba du darbu, kad galėtų išmaitinti šeimą. Diliai gyvena Brocktone, yra kilę iš Bostono.

• Garsioji lietuvių solistė Lilija Šukytė, prieš metus laiko dainavusi Colon teatre, Bs. Aires, šiais metais pastoviai dainuos Muencheno valst. operoje. Be to ji yra pakviesta dainuoti kitų Vokietijos ir Austrijos miestų operose.

• ŽEMĖS ŪKIO GAMYBINĖ KOOPERACIJA NEPRIKLAUSOMOJE LIETUVOJE 1920 - 1940. Straipsniai rašyti įvairių autorių. Iliustruotas leidinys 257 pusl. Išleido "Nida" Londone.

• Česlovas Valdemaras Obcarskas - LAIKAI NEŠA ŽMONES. Pirmasis poeto eiliaraščių rinkinys. Išleido žurnalas ŠALTINIS 1974 m. Londone, 103 pusl.

• JORNAL OF BALTIC STUDIES, Nr. 1 ir 4. Straipsniai Baltijos kraštų temomis, anglų kalboje. Leidžia Pabaltijų studijų klubas.

• Rt. Rev. Msgr., Vincenzo Cusumano IN THE SERVICE OF THE CHURCH. Dievo tarnovimas. Jurgio Matulaičio biografija ir darbai. Spausta Čikagoje 1974 m.

• M. Variakojytė Inkenienė — LITHUNIAN SELF — TAUGHT. Žodynas, trumpas gramatikos kursas ir pasikalbėjimų sakiniai. Knygelė skirta mokytišiam pašiam.

• MOTERIS — lietuvių moterų žurnalas Nr. 3. Leidžia Kanados Liet. Kat. Moterų draugija.

• SĖJA — 1974 m. 1-2 Nr. Tautinės demokratinės minties laikraštis.

Skaityk
ir platink
"LAIKĄ"

Mokslas + Menas + Literatūra

ANTANAS SMETONA - PIRMAS IR PASKUTINIS LIET. PREZIDENTAS

JO 100 METŲ GIMIMO SUKAKČIAI PRISIMINTI

Kai minime Lietuvos nepriklausomybės šventes, retai prisimename tuos, kurie prieš daugelį metų tą idėją puoselėjo, skiepijo kitiems rizikuodami savo gyvybę. Tenka išgirsti ir dabar nusivylimo žodžių dėl per ilgai užsitęsusių žiaurios sovietinės okupacijos. Reikia nepamiršti, kad laimėtojai būna ryžtingieji optimistai. Po 1863 m. sukilimo, kuris visą Lietuvą paskandino krauju ir ašarų jūroje, beviltiškame Rusijos caro pavergime ne visi lietuviai pasidavė nusimintimui, neleido savyje užgesti tikėjimui, kad tėvynė vis dėlto turės atgauti prarastą laisvę. Gyvieji likę ir toliau tą idėją puoselėjo, negailėdami vargo ir aukos. Šviesių kovotojų už laisvę randame kiekvienoje generacijoje.

Tokių ryžtingų ir pasiaukojančių tarpe buvo ir visi trys mūsų valstybės prezidentai: Antanas Smetona, Aleksandras Stulginskis ir dr. Kazys Grinius, kurie nuo pat jaunų dienų kartu su kitais dirbo įvairiais keliais ir metodais skelbdami Lietuvos atgimimą. Jų viltys išsipildė — Lietuva po amžių vergijos atgavo nepriklausomybę — 1918 m. vasario 16 d. ir pradėjo savarankišką gyvenimą. Reikėjo vėl patyrusių asmenų, kurie drąsiai gintų nepriklausomos Lietuvos reikalus kurie greičiau buvo linkę išsižadėti savo asmeniškų reikalų, negu nusileisti svetimoms valstybės interesams. Jų mažas būrelis drįso vesti žūtbutinę kovą su nepalyginamai galingesniais Lietuvos priešais, kovą, kurios didžiuoju ginklu buvo plunksna. Vienas iš tokių šviesių, darbščių, pasiaukojančių lietuvių buvo Antanas Smetona, vėliau išrinktas Valstybės Tarybos pirmininku ir pirmuoju Lietuvos prezidentu, o galiausiai ir paskutiniu.

JAUNYSTĖ IR LIETUVIŠKOJI VEIKLA

Gimė Ant. Smetona caristinės okupacijos laiku - 1874 m. rugpiučio 10 d. Užulėnio km. Taujėnų valsč. Ukmergės apskr. mažažemių ūkininkų šeimoje.

Mokėsi Palangos progimnazijoje ir Mintaujos gimnazijoje.

Lietuvos pirmasis ir paskutinis prezidentas Vasario 16-toš signataras.

Mintaujoje priklausė slaptai mokinių "Kūdikio" organizacijai.

1896 m. buvo vienas iš organizatorių protestuojant prieš rusiškas maldas mokykloje lietuviams. Be to, su keliolika kitų mokinių buvo pašalintas iš gimnazijos. Išsirūpino iš švietimo ministro, kad pašalintieji vėl būtų priimti. Prašymą patenkinus, gimnaziją baigė 1897 m. Petra-

pily ir ten pat pradėjo studijuoti teisę, kad aukštuosius mokslus baigus galėtų įsikurti Lietuvoje. Dalyvavo slaptoje lietuvių studentų draugijoje ir buvo jos pirmininku. Už protestą prieš studentų teisių varžymą buvo pašalintas iš universiteto, 2 savaites kalintas ir ištremtas į Vilnių. Už lietuvišką veiklą 1902 m. vėl pa-

šalintas iš universiteto ir suimtas, bet pavyko grįžti atgal ir baigti universitetą. Baigęs aukštuosius mokslus įsikūrė Vilniuje ir įsijungė į lietuvišką veiklą. 1904 m. vedė Sofiją Chodokauskaitę. Drauge su kun. J. Tumu pradėjo leisti laikraštį "Viltį", keldamas tautinės vienybės reikalą. Vėliau 1914 m. pradėjo leisti ir redaguoti žurna-

lą "Vairą". Kilus karui 1914 m. lietuvių draugijos nuo karo nukentėjusiems šelpti pirmininkas. Drauge su kitais ruošia lietuvišką mokslo vadovėlius. Kartu su lietuviams veikėjais įteikė vokiečių okupacinei valdžiai memorandumą Lietuvos klausimu. Vilniuje pradėtas leisti A. Smetonos redaguojamas laikraštis "Lietuvos Aidas", kuris nuo pirmo numerio skelbė pagrindinį lietuvių tautos tikslą — nepriklausomos valstybės atstatymą. Lietuvos Tarybos narys ir drauge su kitais pasirašė Lietuvos nepriklausomybės paskelbimo aktą 1918 m. vasario 16 d. Dalyvavo įvairiose tarpt. konferencijose ir pasitarime Berlyne dėl laikinosios Lietuvos vyriausybės sudarymo, kuri buvo sudaryta tų pačių metų rugsėjo 11 d. Išvyko į Vokietiją Lietuvai pagalbos organizuoti, gaudamas 100 milijonų markių paskolos. Apvažinėjo Skandinavijos kraštus tardamasis su tų kraštų politikais ir vyriausybe. Valstybės Taryba išrinko A. Smetoną 1919 m. bal. 4 d. pirmuoju Lietuvos prezidentu. Tas pareigas perdavė 1920 m. VI. 19 Steigiamojo Seimo pirm. A. Stulginskiui.

KULTŪRINIS DARBAS

Pasitraukęs iš prezidento pareigų, daugiausiai atsidėjo laikraštiniško darbui, redagavo ketletą Tautos pažangos partijos laikraštį. Nuo 1923 m. dirbo Lietuvos universitete Humanitarinių mokslų fak. docentu. Vienas iš organizatorių Lietuvos Tautininkų sąjungos, kurios branduolį sudarė buvę Tautos pažangos partijos vyrai.

Po 1926 m. gruodžio 17 d. perversmo vėl buvo išrinktas prezidentu. Norėdamas patirti krašto nuotaikas, plačiai lankė įvairias Lietuvos vietas aiškindamas naujos vyriausybės siekimus. Pasiskelbė naują Lietuvos konstituci-

KULTŪRINIS DARBAS

ją 1928 m. kuria buvo sustiprinta vykdomoji valdžia, prezidentui teikiant daugiau galios.

1930-31 m. buvo išleisti A. Smetonos publicistinių raštų. 4 tomų rinkiniai. Šiais straipsniais išskyla kaip vienas iš kiliausių Lietuvos publicistų ir vienas iš geriausių stilistų. Jo kalba aiški, lanksti, taisyklinga ir žodinga. Savo raštais A. Smetona tiesė gaires tautinei ideologijai, kur šalia tautinės kultūros vertybių puoselėjimo, ypatingai svarbų vaidmenį skiria ir religijai. Savo kultūrine, visuomenine ir politine veikla A. Smetona siekė tautinės vienybės, kovodamas prieš nesantaiką ir nepaisymą bendrų tautos reikalų.

Hitlerio su Stalinu susitarimu Lietuvai atitekus S. Sąjungai, buvo šalininkas atmeti Sov. Sąjungos ultimatumą ir ginklu priešintis jos smurtui. Negavęs pritarimo iš kitų, A. Smetona perdavė savo pareigas ministrų pirm. A. Merkiui, 1940 m. VI. 15 pasitraukė į Vokietiją. A. Smetona norėjo, kiek galima ilgiau pasilikti Europoje, tačiau Vokietijos vyriausybės verčiamas, turėjo iš Vokietijos išvykti. Pasitraukė į Šveicariją. Vokietijoje ir Šveicarijoje parašė savo prisiminimus.

Aplinkiniu keliu iš Šveicarijos per Braziliją 1941 m. pradžioje pasiekė JAV. Matėsi su prezid. Rooseveltu, lankė lietuvių koloniją, daug rašė. Gyveno sūnaus Juliano šeimoje Cleavelande. A. Smetona žuvo per gaisrą savo sūnaus bute 1944. I. 9. Cleavelande ir ten pat palaidotas. Šiais metais sueina 100 metų nuo jo gimimo ir 30 metų nuo jo tragiškos mirties.

Savo raštuose A. Smetona sakė: "Visa Lietuva kryžiais nustatyta, dėl to ji kryžių šalis, dėl to ji gali vadintis — Šventąja Lietuva. Jie rodo savigarbą mūsų tautos ir mūsų krašto būdą, jie skelbia tragingą mūsų tautos gyvenimą. Kryžiais nužymėti jos vargų keliai garbingon laisvėn".

nenustokime vilties, prašykime Tverėjo, kad mūsų darbai ir pastangos būtų naudingi mums ir mūsų Tėvynei.

Šios Tautos Dienos šventėje, likime stipriais lietuviams ir niekad nenustokime tikėti į mūsų Tautos šviesią ateitį - jos laisvę!

• Mūsų žinomo kalbininko prof. Kaz. Būgos memorialinis muziejus buvo atidarytas Pažiegės kaime, Dusėtų apylinkėje naujai atremontuotame pastate. Išstatyta jo knygos, rankraščiai, laiškai ir tt. Muziejų papildė išstatyti dusėtiškių tautodailės ir etnografiniai eksponatai.

• "Komj. Tiesa" rašo, kad Nidoje yra pastatyti ir įrengti du poilsio namai - sanatorijos. Vienas jų pavadintas Dobilo, o kitas Rūtos vardais. Šiuose namuose jau esą apgyvendinta daugiau kaip 100 poilsiautojų šeimų. (Gaila, nepasakyta kokios klasės gyventojų šeimos į tuos namus patenka. E.)

TAUTOS DIENA

Žodis tartas Z. Juknevičiaus prie lietuviško kryžiaus minint Tautos dieną, lietuvių parapijoje 1974 m. rugsėjo 29 d.

Šiandieną mums tenka švęsti dvi šventes — vieną tautinę, kitą religinę: Tautos dieną ir drauge Šv. Motinos Marijos gimimo dieną.

Minint tautinius įvykius dažnai tenka grįžti prie senų temų, kurios, kai kieno manymų, pasidariusios nuobodžios. Tačiau, man atrodo, kad niekad nebus užtenkamai kalbėti apie visa tai, kas liečia mūsų praeitį, dabartį ar ateitį.

Daliai lietuvių, kurie yra gimę čia, Argentinoje, darosi sunku ilgėtis ir mylėti Lietuvą, nes jos nesame matę, nei joje gyvenę. Tačiau turime įsisąmoninti tą patriotinės meilės sąvoką, kad Lietuva yra mūsų tėvų ir protėvių

tėvynė, tat mums labai artimai turi rūpėti josios garbinga praeitis, lygiai kaip ir josios tragiška dabartis, o josios šviesi ateitis priklausau nuo visų mūsų, kurių gyslose teka tas taurusis lietuviškas kraujas.

Krikščionybės ir lietuviybės jaunginys Lietuvai yra davęs geriausių rezultatų, kaip tai mums rodo mūsų praeitis. Lietuvos karaliaus Mindaugo ir jo didžiulio būrio pavaldinių krikštas yra ne kas kita, kaip tikslus pramatymas ateityn, nes Lietuvos valstybė be krikščionybės turėtų daug neskemių ir kliūčių valstybiniame kletėjime. Tai patvirtino ir Vytauto laikų Lietuva, sustiprėjusi krikščionybėje, tapusi stipri politiniu ir valstybiniu atžvilgiu. Ir gal būtų jos likimas būtų buvęs daug laimingesnis, jei ne kaimyno klaida, neleidusi Vytautui iškilmingai užsidėti popiežiaus siunčiamos karūnos. Bet nežiūrint to, ji buvo

laikoma karalija ir žinoma visam pasauliui. Juodi debesys visus užplaukia, taip ir Lietuvai teko šimtą metų nešti svetimą jungą, iš kurio ji išsilaisvino 1918 metų vasario 16 d. ir gyveno laimingą ir intensyvią nepriklausomos valstybės laikotarpį. Nors tas laikotarpis buvo trumpas, bet jis sužydėjo visomis savo galiomis.

Deja, tas jungas ir vėl pasikartojė. Šiandieną, visa kas buvo sukurta, yra sunaikinta. Lietuvą valdo dabar pikti žmonės, kurie tarnauja raudonojo komunizmo tikslams — užvaldyti viso pasaulio žmonių protus ir sąžines.

Bet pasaulyje nieko nėra amžino: žuvo tūkstančius metų besitęsiančios imperijos, žus ir bolševikų sovietijos imperija. Būkime tikri, toji imperija šimtą metų nesitęs. Jau matome jos griuvimo simptomus.

Pažvelgę į mūsų brolius, likusius Lietuvoje, matome kaip jie bruzda ir nerimsta ir veržiasi į

laisvę, nepaisydami raudonųjų valdovų keršto. Tai liudija Brauzinskų, tėvo ir sūnaus, sovietų lėktuvo pasukimas į laisvę, Simo Kudirkos mėginimas išsilaisvinti, heroiškas Romo Kalantos susidėginimas Kauno miesto sode šaukiant "Laisvės Lietuvai!" sukrėtęs viso laisvojo pasaulio lietuvius. Gi slaptai išeinanti, jau kelintus metus, "Lietuvos Bažnyčios Kronika" duoda tikrais faktais paremtas žinias apie okupanto žiaurumus ir visus žmogaus teisių pažeidimus.

Mums, lietuviams, išsibarsčiusiems po platųjį pasaulį, reikia akyliai budėti ir sekti pasaulio įvykių eigą, o kartu stengtis, kad mūsų lietuviškumas kartais nesu silpnėtų, kad visuomet būtumėm lietuviškos kultūros nešėjai, lietuviškos spaudos ir radio palaikytojai, lietuviško meno, papročių ir dainų puoselėtojai.

Nežiūrint skausmo ir nevilties, kurią kartais jaučiame savo širdyje, dirbkime Lietuvos labui,

